

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32.—, polletno
din 16.—, četrtletno din 9.—, ino-
zemstvo din 64.—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-15

Cene inseratom: Cela stran
din 2000.—, pol strani din 1000.—,
četrt strani din 500.—, 1/8 strani
din 250.—, 1/16 strani din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda din 1.—

Naši severni meji več pozornosti!

Vsako leto meseca oktobra se z bridkostjo v srcu spominjamo nesrečnega glasovanja na Koroškem in žalujemo za našimi ločenimi brati... Kolikokrat nam tudi pohite misli na jug v tiste sončne kraje, kjer prebiva toliko tisoč od prave domovine odtrganih Slovencev! Za tem, kar smo izgubili, točimo solze; kar pa še imamo, tega pa čuvati in braniti ne znamo. Pred kratkim je poročal neki časopis, da je ob postanku naše države bilo ob meji 28% zemlje v nemških rokah, a sedaj so ti odstotki narasli že na 43. Če bo šlo tako naprej, bo v teku desetih let več ko polovica te zemlje lastnina naših narodnih nasprotnikov. V resnici se že zdaj najdejo kraji, kjer so Slovenci glede posestnega stanja v precejšnji manjšini.

Slovenci smo, kar zadeva premoženjske razmere, navadno v bolj skromnem položaju; a tudi tisti redki, ki imajo sredstev dovolj, imajo do denarja mnogokrat večjo ljubezen ko do slovenske zemlje. Zato pa večino posestev, ki pridejo na prodaj ob državni meji ter v bližnji in daljni okolici, kupijo Nemci in nemškutarji. Ti imajo denarja dovolj; v primeru, da svojega nimajo dosti, si ga znajo oskrbeti. Saj nemška osvajaška družba, ki so že za časa bivše Avstrije grabila in »reševala« slovensko zemljo, še niso prenehala delovati! Kje drugje pa naj tako plodonosno porabijo v tujini nabrane milijone kakor ravno ob meji s posojili in nakupovanjem slovenskih posestev? — Ne bodimo naivni in ne zapirajmo oči pred gotovimi dejstvi! Imamo postavbo, da 50 km od meje ne sme noben inozemec kupiti posestva. Pa ni treba baš inozemca; saj imamo tudi na našem državnem ozemlju takšne ljudi, ki se ne ločijo dosti od inozemcev. Oholo podarjanje nemškega mišljenja, občevanje v družini v nemščini, pisava pristno slovenskega imena z ö, sch, tsch, gg, pp itd.: vse to oznanja njihovo pokolenje in mišljenje. Takšni ljudje kaj radi poromajo o raznih prilikah (kakor letos o priliki velike nemške pevske prireditve v Breslavi) v tujino, da se zopet ojačijo in osvežijo v vsenemškem mišljenju. Njihovo prijateljstvo s slovenskimi soprobitalci jim omogoča, da še lažje — češ, saj smo domačini, poštenjaki, dobri gospodarji — pridejo do svojega namena.

Nenasiten pohlep po zemlji je po spričevanju zgodovine kriv, da Slovani niso mogli priti z Nemci do pravega mira in resničnega prijateljstva. Koliko nekdanj slovenskih pokrajin so si v teku stoletij osvojili in jih ponemčili! A vse to jim ne zadošča. Vedno silijo še dalje. Vsenemštvo

hoče poplaviti Poljsko, zasesti Ukrajino ter kakor volk na jagnje preži na Čehoslovasko. Vse, kar je slovanskega, naj bi izginilo ter se zaslužilo vsenemštvu. Na nemško-nacionalni slavnosti v slovenskem št. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem so letos peli udeleženci pesem: »Danes je naša samo Nemčija, jutri pa že ves svet!« Spricho tega je treba odpreti oči in ušesa!

Tudi bivšo Spodnještajersko šteje vsenemštvo za svoje ozemlje in na nemških narodnih zemljevidih se večina Slovenije priključuje vsenemškemu kulturnemu ozemlju. Da se pa vse to čimprej doseže, je treba kupiti kar največ mogoče slovenskih posestev. Kadar bo deželica v obilnem obsegu naseljena z Nemci ali nemškutarji, se bo vsenemški diplomaciji in zvijači ob kakem večjem političnem viharju že posrečilo, da se bo »izgubljen in obrok otrok« (Spodnještajerska) vrnil »v široko naročje matere Germanije«. To so težnje pretiranega nemškega nacionalizma in zato takšen pohlep po slovenski zemlji. Naši jugoslovanski 50 dinarski kovanec imajo ob robu napis: Bog čuvaj Jugoslavijo! Lep napis, za nas hkrati opo-

min, da vsi, od najvišjih do najnižjih, storimo svojo dolžnost, da čuvamo in branimo svojo državo. Za nemarneže in brezbrizneže Bog ne bo delal čudežev.

V prvi vrsti je poklicana vlada, da skrbno pazi na razmere ob državni meji. Vsem tistim, ki o Jugoslaviji vedo samo slabe lastnosti povedati, pač pa govore o rajskem življenju v drugih krajih, naj se omogoči in olajša pot v njihov raj, ki ga toliko hvalisajo. Enako bi se naj bano-vinske in krajevne oblasti pri vsaki priliki zavzele za dobrobit in obstanek državi zvestega slovenskega ljudstva. Občinski odbori in njih zastopniki bi naj dobro preudarili, preden priporočajo koga kot neoporočnega, vzornega in državni zanesljivega človeka. Silno žalostno in vse ob-sodbe vredno je, da se tu in tam celo slovenski odborniki in župani trudijo in delujejo nemškutarjem v prid in s tem naše oblasti zavajajo na kriva pota. Davčni upravi bi bilo priporočati nekoliko več obzirnosti in prizanesljivosti pri izterjevanju davkov pri tistih Slovencih, ki so vedno bili zvesti narodu, domovini in državi, za njo delali in tudi trpeli.

Le tedaj, če bomo vsi storili svojo narodno dolžnost, se nam bo posrečilo obvarovati in ohraniti našo slovensko zemljo in z njo vred močno in trdno jugoslovansko državo.



Avstrijski zunanji minister obiskal prestolico Poljske. Avstrijski zunanji minister dr. Schmidt se je pripeljal 26. oktobra v Varšavo, kjer so ga sprejeli poljski zunanji minister Beck, nemški, italijanski in madžarski zastopnik. Po sprejemu na kolodvoru se je dr. Schmidt vpisal v knjigo pri predsedniku republike in maršalu Rydz Smiglyju, nato je obiskal zunanjega ministra Becka, s katerim je podpisal kulturno pogodbo med Poljsko in Avstrijo. Zvečer 27. oktobra je priredil Beck gostu na čast slavnostno večerjo. V zdravici je poudarjal zvezo med Poljsko in Avstrijo in da ni nikakih nasprotij med obema državama. Radl gospodarskih, trgovskih in tujsko-prometnih odličnih odnošajev je sedaj podpis najnovejše kulturne pogodbe temelj, ki izključuje vsaka nasprotstva, ki pretresajo Evropo.

Nemški gospodarski minister odstopil. Te dni je sporočil Hitlerju svojo ostavko nemški gospodarski minister dr. Schacht.

Slovenska katoliška obitelj kupuje in rabi poštne dopisnice Sv. Cirila in Metoda. Na vsaki pošti samo en dinar

Za njegovega začasnega naslednika je določil ministrski svet državnega podtajnika Neuermanna, ki je desna roka nemškega gospodarskega diktatorja generala Göringa pri izvajanju gospodarske štiriletke. Dr. Schacht je odstopil, ker je pred kratkim odklonil Hitlerju nove kredite za oboroževanje in vztrajal pri zahtevi, da mora začeti Nemčija novo politiko glede nakupovanja živil in pridobivanja sirovin. Mnogo prej pa je začel sposobnega Schachta žagati general Göring, ki si je pri popolni nesposobnosti prilastil vodstvo gospodarske štiriletke. Dr. Schacht, ki je bil umna gospodarska roka narodnega socializma, je dosegel, da je vzdrževala Nemčija trgovske zveze samo z državami, ki so plačevale v gotovini ali pa so imele z njo obračunske ali klirinške sporazume. Dr. Schacht se je umaknil Hitlerju in predvsem Göringu, ker je spregledel, da Nemčija ne more imeti dveh popolnoma nasprotno delujočih gospodarskih diktatorjev. Schacht bo še ostal eno leto predsednik nemške državne banke, ko mu poteče pri tem zavodu doba.

Iz Mussolinijevega govora ob priliki proslave 15 letnice pohoda na Rim. Ob priliki proslave 15 letnice fašistov na Rim je imel Mussolini v rimskem stadionu dne 28. oktobra pred sto tisoč višjih fašistov govor, v katerem se je zavzemal za to, da bo Nemčiji vrnil kolonije. Po

Krasno ilustrirane pošne dopisnice Sv. Cirila in Metoda so najcenejše dopisovanje za vsakogar. Na vsaki pošti samo en dinar

Mussolinijevemu zatrdilu hoče imeti Italija mir, ker je ustvarila svoje cesarstvo s svojo krvjo in s svojimi sredstvi in si ni prilastila niti enega kvadratnega metra tujega ozemlja. Da bo pa ostal mir trajen in plodovit, je treba boljše vize izruvati iz Evrope. Zanimivo je tudi to, da je k proslavi 15 letnice italijanskega fašizma poslal Hitler odposlanstvo iz svojih najboljših mož.

Posvetovanja za sestavo nove vlade v Belgiji. Poročali smo že, da je odstopil ugledni belgijski ministrski predsednik Van Zeeland s svojo vlado. Kralj Leopold Tretji je najprej ponudil mandat za sestavo nove vlade voditelju socialistične stranke Vanderveldeju. Vandervelde je ponudbo odklonil. Koj za tem je poklical kralj k sebi bivšega finančnega ministra v Van Zeelandovi vladi de Mana in mu je naročil sestavo vlade. De Man je poverjeno mu nalogo sprejel in se je posvetoval glede nove vlade s strankami dosedanje vladne večine.

Otvoritev angleške zbornice s prestolnim govorom. Po starodavnih obredih je bilo 26. oktobra v Londonu po 33 letih otvorjeno novo zasedanje zbornice s prestolnim govorom kralja Jurija VI. Opoldne omenjenega dne so se zbrali člani obeh angleških zbornic, in sicer lordske ter spodnje k skupni seji. Ko je bilo vse, kar spada v dvorano, zbrano, so ugasnili po stari šegi vse luči, samo kraljevi prestol je ostal razsvetljen. Kralj in kraljica sta se odpravila s svojim spremstvom opoldne v zlati državni kočiji, v katero je bilo vpreženih osem belecev, iz dvora v lordsko zbornico. Pri vходу so pričakovali kraljevi par najvišji dostojanstveniki, predsednika obeh zbornic in številni odličniki v zgodovinskih oblekah. Kralj in kraljica sta burno pozdravljena zasedla prestol, prižgali so vse luči in kralj je predčital svoj govor in je s tem otvoril parlamentarno zasedanje. — Kralj se je dotaknil v govoru španske državljanske vojne, glede katere je prepričan, da jo bo končalo strogo izvajanje politike nevmešavanja. Želja angleškega kralja je, da bi se čim prej končal japonsko-kitajski spor. Z ozirom na notranjo angleško politiko je izrazil kralj upanje, da bo lahko obiskal svoje indijsko cesarstvo. Kralj je s posebnim poudarkom čital besede, katere se nanašajo na oboroževanje Anglije in celotnega angleškega svetovnega vladarstva ali imperija, ki naglo napreduje. Obrambni program je razširjen in se bo izvršil v vsem obsegu. Vlada bo tudi primerno zaščitila civilno prebivalstvo pred zračnimi napadi. Poslušalci so sprejeli prestolni govor z navdušenim odobravanjem. Nato sta se odpravila kralj in kraljica v svojo palačo. Po ulicah, po katerih se je peljala kraljeva kočija, je tvorilo prebivalstvo špalir in kraljevi par glasno pozdravljalo.

Novice iz španske državljanske vojne.

Po zavzetju Asturije

Zadnjič smo opisali popolno zmago Francovih nacionalistov na severu z zavzetjem

obmorskega mesta Gijon in zasedbo na premogu ter raznih rudninah bogate Asturije. V Asturiji so že prevzele oblast redne civilne oblasti ter poslujejo celo banke. Služba božja se vrši v preurejenih prostorih, ker so rdeče čete pri umiku opustile vse cerkve. Poslujejo že redno: pošta, telefon, brzojav in carina. Od začetka ofenzive proti Asturiji so zajeli nacionalisti 134.000 rdečih. Rdeča vlada v Valenciji je sklenila izročiti vojaškemu sodišču polkovnika Brado, ki je vodil povsem premagane rdeče čete v Asturiji in je sploh kriv po zatrdilih vlade celotnega poraza na severni fronti.

Ob priliki zmage nacionalistov v Asturiji so ugotovili, da znaša v celoti pomoč tretje internacionale rdeči Španiji 140.000 mož. Poveljstvo mednarodnih brigad je v rokah sovjetskih častnikov.

Pred napadom na Madrid

Na odločilni napad na Madrid sili general Franco, ki ga hoče zavzeti, preden bi prišla v Španijo mednarodna komisija za odpoklic prostovoljcev. Nacionalisti so že spravili pred prestolico vse razpoložljivo topništvo, tanke in letalstvo. Madrid sam se pripravlja na to skorajšnjo ofenzivo z odposiljanjem in izgonom zadnjega civilnega prebivalstva. V mestu samem so zgradili zavetišča proti zračnim napadom za 27.000 ljudi.

Kako številno je Francovo topništvo pred Madridom, se vidi iz sledečega: Dne 27. oktobra so rdeče čete hotele parkrat naskočiti nacionaliste, da bi omajale njihove postojanke, toda Francovo topništvo je tako tolklo po rdečih, da niso mogli niti iz jarkov, kaj šele, da bi prišli pred nacionalistične strojnice. Zato ni čudno, če vedno bolj beže rdeči miličniki k nacionalistom in se po madridskih strehah pojavljajo bele zastave.

Kdo poveljuje rdečim?

Preostanku rdečih poveljujejo ruski častniki. Kar je v rdeči armadi španskih častnikov, so vsi podrejeni Rusom. Španski rdeči oddelki ne morejo začeti nobenega napada ali pohoda brez ruskega dovoljenja. Vrhovni poveljnik rdečih čet, general Miaja, ima ob svoji strani sedem sovjetskih štabnih častnikov. V vseh tovarnah za strelivo imajo nadzorstvo sovjetski odposlanci. Piloti in pretežni del vojnega materiala je iz Rusije.

Franco bo zagrabil rdeče tudi z morske strani

Nacionalistične bojne ladje so imele do sedaj dovolj opravka na severni fronti. Po zmagi nad Gijonom in Asturijo je tudi severno špansko morje v rokah nacionalistov. Radi tega bodo sedaj te ladje začele zapirati oni del sredozemske obale, ki je v oblasti rdečih in od koder dobivajo komunisti dovoz iz Rusije. Gre za obmorski predel od francoske meje do pristanišča Almerija. Glavno oporišče za nacionalne pomorske sile bo balearski otok Mallorca, ki leži nasproti Barceloni. Petintridesetim edincem in med temi štirim križarkam, dvema topničarkama, bombnim vodnim letalom, pehoti, mornariškim strelcem in inženjerskim oddelkom bo odslej poveljeval admiral Francesco Fernandez, ki se je že pripeljal s križarko »Canarias« v glavno mesto Palma na Mallorci. Nacionalistične čete v Palmi so dobro izurjene ter oboro-

žene in bodo z otoka Mallorca igrale važno vlogo pri bodoči Francovi ofenzivi. Ker je general Franco proglasil zaprtje ali blokado morja na zgoraj omenjeno razdaljo, je odposlala Anglija na Mallorco admiralsko ladjo »Hood«, da bi preprečila prevelik italijanski vpliv pri tej blokadi.

Japonsko-kitajska vojna.

Znaten uspeh Japoncev pred Šangajem

Vojna sreča je pač opoteča. Zadnjič smo beležili, da so bili doslej vsi številni, krvavi in s tisočermi in tisočermi žrtvami izvršeni napadi Japoncev na Šangaj brezuspešni. Dne 26. oktobra se potrjuje vest iz Šangaja, da je Japoncem uspel po šestdnevnem neprestanem napadanju s štirimi divizijami in obstreljevanju kitajskih postojank iz najtežjih topov proboj prve kitajske obrambne črte med Kiangvanom in Luohangom. S tem predorom so se polastili Japonci s pomočjo sto letal in motoriziranih oddelkov zelo važnih točk: Tašanga in Miasanga. Po zavzetju teh postojank imajo Japonci prosto pot do Nansijanga, ki tvori važno središče drugega kitajskega obrambnega obroča. Ako bodo japonske čete zasedle Nansijang, je vsa kitajska armada med Tašangom, Kiangvanom in mednarodnim delom ali koncesijo v Šangaju povsem odrezana od ostalih kitajskih čet. Kitajci so se borili za izgubljeni postojanki zelo hrabro, padlo jih je na tisoče in je vojna sreča kolebala zdaj na to, zdaj na drugo stran, dokler niso prisilile japonske granate in letalske bombe Kitajce, da so se umaknili v redu iz popolnoma razdejanih strelskih jarkov v drugo obrambno črto, pred katero se je zaenkrat delno zmagovita japonska ofenziva zaustavila.

Šangaj padel

Najljutejše borbe za posest Šangaja so trajale nad dva meseca. Šele zgoraj opisana in sedem dni trajajoča japonska ofenziva, katera je bila dobro pripravljena, je zaključila borbe za posest Šangaja. V teku 24 ur so izkoristili Japonci prvo znatno zmago pri Šangaju s prodorom fronte pri Tašangu s tem, da so zavzeli v vsej naglici Kiangvan, severni šangajski predmestji Čapej in Jangepu ter severno kolodvorsko postajo. V japonskih rokah je vse mesto, razen mednarodnih koncesij in Putunga, ki leži na drugi strani reke Huangpu. Kitajci so se umaknili v redu na drugo stran Sučovskega kanala in reke Sučov na severozapadu od Šangaja in do Nansijanga na severu. Kitajski maršal Čangkajšek je takoj po padcu Šangaja 27. oktobra odpotoval iz sedeža kitajske vlade, iz Nankinga, in je prevzel poveljstvo kitajske armade na vseh šangajskih bojiščih.

Poostrotev zaprtja kitajske obale

Japonsko vojno ministrstvo je poostrišlo ukrepe za še strožje nadzorstvo nad kitajskimi obalami. Ta odredba je bila izdana radi tega, ker so v zadnjem času Angleži zalagali Kitajce z vedno večjimi množinami vseh mogočih vojnihi potrebščin. Prevoz vojnega materiala za Kitajce se je vršil ponoči, ko ga japonska letala niso mogla preprečevati z bombami.

Notranja Mongolija samostojna država

Japonci organizirajo z neugnano naglico samostojno Notranjo Mongolijo, da one-